

Драги Читалићу, пажљиво читај текстове, одговарај на питања потпуним правописно тачним реченицама и пиши писаним словима ћирилице хемијском оловком. Срећно!

МИШ КРАЉИЦЕ ВИКТОРИЈЕ

Једне ноћи, сасвим изненада, сиви порцелански миш окрену главу – прво лево, а затим десно.

– Ово што ћу вам сада испричати није забележила ниједна историја – рече сиви миш фигурама из витрине покрећући главу лево-десно, лево-десно. Сиви миш је био страшно љут на историчаре. Шта би им све рекао да га је пут којим случајем нанео у њихову близину!

Према фигурама из витрине односио се некако с висине, јер он није био обичан миш, мада је изгледао као и сви други мишеви од порцелана: имао је мале уши, дугачак реп, бркове и сиво крзно.

– Ја сам дворски миш – рече поносно. – Ја сам миш краљице Викторије! – додаде значајно и поклони се публици. Фигуре из витрине то протумачише као знак дворског васпитања.

– Признајем – настави миш – некада сам и ја био сасвим обичан миш коме су постављали мишоловке и кога су на сваком углу вребале дворске мачке. Али те ратоборне мачке нису биле ни упола онако храбре и ратоборне као оне из амбара о којима ми је причао деда. Дворске мачке биле су лење и размажене, увек сите и пресите. Хране је било у изобиљу, па смо се и ми мишеви свакодневно сладили. Поред таквих мачака могао сам мирно да протрчим кухињом с великим комадом сира. Мачка би ме одмах спазила, али се правила да ме не види и настављала је да дремуцка поред ватре. А онда се у целу ствар умешао главни краљевски кувар. И све се наједном променило. Почео је немилосрдно да прогања дворске мачке, да их кажњава глађу и батинама, а неке су изгубиле лепу дворску службу. О, какво је грозно време настало! Нисмо смели да извиримо из рупа. Мачке су нам објавиле рат до истребљења. Али глад је глад. Она не пита можеш ли и како ћеш. Притерани глађу излазили смо из рупа и један по један страдали. Тако је погинуо и мој деда. Велики борац, који је делио мегдане с мачкама по амбарима и шупама, завршио је неславно у шапама дебеле дворске мачке Жанете. Толико сам се због тога ражалостио да сам одмах почео да копам ходник у зиду. Тако ћу, мислио сам, заобићи све мачје страже и иза леђа им дрско украсти комад сира. Морао сам да осветлим деду. Копао сам и копао све док нисам изгубио оријентацију. Да бих видео где се налазим, изгрицкао сам рупу у зиду. Нисам ни сањао да се рупа налази у једном од четири угла краљичине собе. У ваздуху се осећао мирис мачака и ја сам храбро потрчао према средини собе. Застао сам као укопан. Очи у очи гледао сам с Њеним величанством краљицом Викторијом, коју сам знао само са слика. Краљица у тај мах врисну: – Упомоћ! Упомоћ!

У некој другој прилици ваљао бих се од смеха. Тада ме је понашање насмрт преплашене краљице потпуно збунило. Нисам ни сањао да се нас и краљице плаше и вриште чим нас угледају. И док сам размишљао шта да урадим, у собу улете стража.

– Држите га! Ухватите га! – викала је краљица, која се у међувремену попела на столицу.

У том тренутку помери се тешка сомотска завеса на прозору и неки човек паде пред краљицу молећи за милост. Краљица угледа нож у рукама незнанца и, поново вриснувши, паде са столице. Стража се, ако тако смем да кажем, на мој спас, устреми на тог плаћениг убицу непријатељске државе, одмах се установило.

Још сам могао да збришем и приметим траг свог присуства, али сам и даље стајао као прикован насред собе. Жеља да останем и својим очима гледам откривање највеће велеиздаје у историји победила је у мени страх. Осим тога, желео сам да упамтим ствари из краљичине собе како бих, касније, имао о чему да причам унучићима. Али ту радозналост умело не платих главом. Кроз отворена врата ненадно се ушуљао Тигар, пругасти мачак, иначе краљичин миљеник. Ох, како се његове зенице намах сузише и трепет за сав мишји род у двору, иначе краљичин од силног

задовољства. Накостреши се, фркну. Затворих очи очекујући сигурну смрт. Али тада се собом проломи глас Њеног величанства:

– Не, Тигре! Пис! Остави га на миру. А ви, неверни дворани, клекните пред овим храбрим бићем. Једино њему, и само њему, могу да захвалим за свој живот, па макар сто пута био миш. Производим га зато за првог дворског миша. И тешко вама ако му буде фалила и длака с главе!

Том колачу се већ нисам надао. Нисам знао да ли да се смејем или да плачем од радости. Тигар увређено напусти собу, а дворани се један по један смерно поклонише преда мном. Положише ме на свилено јастуче и однеше у собу припремљену само за мене. И да вам не причам какве све повластице има први дворски миш, уз то и спасилац Њеног величанства. Обиље свакојаке хране испуњавало је углове моје собе. У знак посебне љубави краљица нареди да ми се око леве ноге намести златни прстен. Али о томе историја ћути. Ни једну једину реченицу, макар две речи, о спасиоцу Њеног величанства. Реците, зар то није неправда?

Миш је још жешће вртео главом лево-десно, десно-лево очекујући од слушалаца глас саосећања. Али фигуре су сматрале да је и то неки дворски обичај и нису томе придавале већи значај.

Једино се плава књига с дебелим корицама, смештена у самом углу витрине, стресе и једва чујно промрмља:

– Којешта! Шта би све било од нас кад би се у наше редове угурали овакви порцелански створови!

Весна Видојевић Гајовић: *Приче из витрине*, Креативни центар, Београд, 2017.

1.	<p>Повежи кључне речи са датим насловима целина: Кључне речи а) порцелан, значај, витрина, историчари; б) велеиздаја, тигар, миљеник, очи, опасност. в) мишоловка, лењост, примена, глад, деда, стража. г) краљица, врисак, стража, столица, завеса. д) жалост, идеја, угао, забуна, освета. љ) наредба, дворани, храброст, награда, књига</p>	<p>Наслов целине 1. Лепота дворског живота 2. Очи у очи 3. Изненадни спас 4. Миш и његове приче 5. Прича за унучиће 6. Грицкањем у историју</p>				
2.	<p>Зашто се љути дворски миш? а) Фигуре нису исказале довољно поштовања. б) Мегдани његовог деде нису ушли у историју. в) Историчари су сматрали његову храброст безвредном. г) Нема га записаног у плавој књизи</p> <p style="text-align: center;"><i>Заокружи слово испред тачног одговора.</i></p>					
3.	<p>Разврстај следеће речи тако да добијемо слику живота на двору: глад, лењост, топлина, прогон, размаженост, мир, страх, изобиље, лов</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%; padding: 5px;">Пре куварево одлуке</th> <th style="width: 50%; padding: 5px;">После куварево одлуке</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="height: 80px;"></td> <td style="height: 80px;"></td> </tr> </tbody> </table>		Пре куварево одлуке	После куварево одлуке		
Пре куварево одлуке	После куварево одлуке					

4.	<p>Повежи ликове са њиховим кључним поступком у овом одломку:</p> <table border="0"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Лик</th> <th style="text-align: center;">Поступак</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>А) Краљица</td> <td>1. Накострешио се и покушао да уплаши миша.</td> </tr> <tr> <td>Б) Тигар</td> <td>2. Дрхти од помисли на порцуланску историју.</td> </tr> <tr> <td>В) Убица</td> <td>3. Устремљује се на непријатеља.</td> </tr> <tr> <td>Г) Књига</td> <td>4. Попела се на столицу у паници.</td> </tr> <tr> <td>Д) Стража</td> <td>5. Пао је пред краљицу са ножем у руци.</td> </tr> </tbody> </table>	Лик	Поступак	А) Краљица	1. Накострешио се и покушао да уплаши миша.	Б) Тигар	2. Дрхти од помисли на порцуланску историју.	В) Убица	3. Устремљује се на непријатеља.	Г) Књига	4. Попела се на столицу у паници.	Д) Стража	5. Пао је пред краљицу са ножем у руци.	
Лик	Поступак													
А) Краљица	1. Накострешио се и покушао да уплаши миша.													
Б) Тигар	2. Дрхти од помисли на порцуланску историју.													
В) Убица	3. Устремљује се на непријатеља.													
Г) Књига	4. Попела се на столицу у паници.													
Д) Стража	5. Пао је пред краљицу са ножем у руци.													
5.	<p>Пажљиво прочитај текст па на цртама испред тврдњи напиши Т ако је тврдња тачна, или Н ако је нетачна.</p> <p>___ Миш са висине гледа на остале.</p> <p>___ Плава књига у витрини се дивила мишевој причи.</p> <p>___ Иза завесе се налазио заштитник краљице.</p> <p>___ Краљица Викторија вришти од узбуђења.</p> <p>___ Миш је на крају био потпуно задовољан јер је добио златни прстен.</p> <p>___ Краљица Викторија је дозвола миша у помоћ.</p>													
6.	<p>Допиши тачне одговоре на линијама тако да тврдње буду тачне.</p> <p>а) У тексту страх осећају: _____.</p> <p>б) Мачке из амбара су _____, а дворске мачке су _____.</p> <p>в) Причање прича у тексту слушају: _____.</p> <p>г) У тексту сазнајемо имена следећих ликова: _____</p>													
7.	<p>Пажљиво прочитај одломак из Лафонтенове басне <i>Сеоски и градски миш</i>, па одговори на питања испод:</p> <p>Миш из града, становник пространог стана са отменим намештајем, персијским тепихом и сличним благодетима, позвао је свог рођака из села у госте.</p> <p>„Служи се, рођаче, да видиш шта ти ја овде пијем”, рече градски миш, наливајући свом сиромашном рођаку најскупље вино: шампањац.</p> <p>„Богме, овог у селу нема”, рече пољски миш и принесе чашу, али уто нешто трупну, а његов богати рођак победе у заклон. Овај, шта ће, стушти се за њим, очито је нека опасност.</p> <p>„Шта би?”, упита пољски миш свог домаћина.</p> <p>„Псст, пролази газда”, шапну му овај.</p> <p>Мало потом изађоше, и миш из села принесе залогај, кад – нешто шушну. Рођак му нестаде у трену, сакри се, а овај опет за њим.</p> <p>„Шта сад би?”, упита га.</p> <p>„Мачак!”, дрхтао је градски миш.</p> <p>Ипак, некако наставише градски ручак кад ли – трас, нешто лупи. Миш из града се кô без душе стушти у заклон а рођак за њим.</p> <p>„А сад?”, рече. „Шта је сад?”</p> <p>„Собарица с метлом”, продахта домаћин, дошавши себи од страха. „Хајде, сад можемо продужити.”</p> <p>„Само ти продужи, рођаче”, рече му сеоски миш. „Ја одох кући, нисам рад да ми сваки залогај и сваки гутљај преседну. Него, дођи ти сутра код мене у поље. Нема, истина, шампањаца и других ђаконија, ал’ оно што се нађе у кући јешћемо на миру, рођо, без страха... Кад те гледам, све се нешто присећам оне бабе што је често говорила:</p> <p><i>Увек је добро кад се има више, ал’ само кад си безбрижан и чио: вредност богатства потпуно страх брише, слободан живот и с малим је мио!</i></p>													

	Допуни следеће реченице: а) Кад шушне, појављује се _____. б) Кад тресне, појављује се _____. в) Кад трупне, појављује се _____ .		
8.	Дата су значења појединих речи. Пронађи их у тексту, тако да добијемо мали речник:		
		добра срећа, корист	
		одабрано јело, посланица	
		место које пружа заштиту од опасности	
		нагло и брзо потрчати	
9.	На основу оба текста заокружи Т за исправан закључак или Н за неисправан:		
	И градском и дворском мишу прете исте опасности.	Т	Н
	Миш са села би се добро разумео са дедом.	Т	Н
	Градски миш би такође добио златни прстен да се нашао у соби краљице Викторије.	Т	Н
	У оба текста „... мишеви коло воде“.	Т	Н

Укупно бодова: _____

Прегледао/-ла: _____